

Onkoloģisko slimnieku dzīves kvalitātes izvērtējums

Rafaels Ciekurs

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Māšzinību un dzemdību aprūpes katedra, Latvija*

Ievads. Onkoloģiska slimība ir nevis tikai viena slimība, bet gan virkne slimību. Onkoloģija ir medicīnas nozare, kas pēta audzējus, to cēloņus, attīstību, ārstēšanu un profilaksi, ko veido vairākas ļaundabīgas slimības, kas ir ar ļoti atšķirīgu klīnisko gaitu. Tām ir dažādas ārstēšanas metodes, kas attiecīgi veicina citādus atveseļošanās rezultātus (Populārā medicīnas enciklopēdija, 1984). Visa pamatā ir cilvēka organisma spējas cīnīties ar šo slimību, audzēja veidu un tā lokalizāciju. Ļoti svarīgs aspekts ir slimības agrīna diagnostika, jo tā var sekmēt ārstēšanās procesu, kas veicinās labākus rezultātus slimības atveseļošanās stadijā. Saslimšana ar ļaundabīgu audzēju noved pacientu gan pie fiziskām, gan pie psiholoģiskām un sociālām sekām (Klīniskā onkoloģija, Baltiņas red., 1999, 125 lpp.). Visi šie faktori ļoti izmaina pacienta dzīves ikdienu, saslimšana veicina lielas pārmaiņas pacienta dzīvē, kas savukārt būtiski izmaina pacienta dzīves kvalitāti. Dzīves kvalitātes jēdziens ietver pacientu kā indivīdu, viņa fizisko, emocionālo, sociālo un kognitīvo funkciju aspektus.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija izvērtēt onkoloģisko slimnieku dzīves kvalitāti pēc aprobētās dzīves kvalitātes novērtēšanas anketas (SF-36). Vadoties pēc izvirzītā mērķa, tā sasniegšanai kvalifikācijas darbā tika risināti šādi uzdevumi: apkopot un izanalizēt literatūru par onkoloģisku slimnieku dzīves kvalitāti; veikt respondentu anketēšanu; apkopot un analizēt anketēšanā iegūtos datus; izstrādāt secinājumus. Pētījumā izmantota kvantitatīvā, neeksperimentālā pētniecības metode. Pētniecības instruments – aprobēta dzīves kvalitātes anketa (SF-36). Pētījuma bāze – Kūrorta rehabilitācijas centrs “X”, kūrorta rehabilitācijas centra “X” pacienti vismaz no 18 gadu vecuma, kuriem diagnosticēts ļaundabīgs audzējs vismaz 4 nedēļas un kuri atrodas rehabilitācijas fāzē.

Rezultāti. Pētījumā piedalījās 50 pacienti (n = 50, kas atbilst 100 %) vismaz no 18 gadu vecuma, kuriem diagnosticēts ļaundabīgs audzējs vismaz 4 nedēļas un kuri atrodas rehabilitācijas fāzē. Pētījumā tika iekļauta 41 sieviete un 9 vīrieši. Pacienti bija vecumā no 21 līdz 91 gadam, vidējais respondentu vecums – 64,34 gadi.

Secinājumi. Visaugstākie vidējie dzīves kvalitātes rādītāji onkoloģiskiem slimniekiem ir emocionālā stāvokļa domēnā un fiziskās veselības ierobežojumu domēnā. Vismākie vidējie dzīves kvalitātes rādītāji ir vitalitātes jeb enerģijas domēnā un sāpju domēnā. Biežākie norādītie ļaundabīgie audzēji pēc to lokalizācijas aptaujātajiem ir krūts vēzis, kolorektālās daļas vēzis, prostatas vēzis un kuņģa vēzis. Vairāk nekā puse respondentu savu veselību kopumā vērtēja kā diezgan labu un labu, 18 % respondentu savu veselību novērtēja kā sliktu. Lielākā daļa aptaujāto, salīdzinot savu veselību pirms gada, uzskata, ka tā ir pasliktinājusies. Tikai 14 % respondentu pašreizējais veselības stāvoklis nemaz neierobežo spēju veikt enerģiskas aktivitātes (skriešanu, smagu priekšmetu celšanu, dalību sporta veidos). Vairāk nekā pusei aptaujāto pašreizējais veselības stāvoklis nemaz neierobežo vidējas aktivitātes (galda pārbīdīšanu, darbu ar putekļusūcēju). Vairāk nekā puse respondentu uzskata, ka pašreizējais veselības stāvoklis mazliet ierobežo viņu spēju mazgāties vai apģērbties. Gandrīz pusei pētījuma dalībnieku fiziskā veselība vai emocionālas problēmas ir traucējušas sociālās aktivitātes ar ģimeni, draugiem, kaimiņiem vai kādu organizāciju biedriem. Vairāk nekā pusei respondentu ar onkoloģisku slimību tiek novērotas mērenas fiziskas sāpes pēdējo četru nedēļu laikā.